Цана асобнага нумару 2000 м. п.

НАШ СЬЦЯГ

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Віленская вул. 12, п. 6. (Wileńska 12 m. 6).
Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 г. штодня апрача сьвяточных дзён. Адміністрацыя ад 9 да 3 г.

Выходзіць тры разы у тыдзень.
Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 24.000 м. п.
Для заграніцы удвая даражэй.

Няпрынятыя у друк рукапісы назад не вяртаюцца.
Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.
Цана абвестак: перад тэкстам 6000 мк., сярод тэксту 5000 м. і на 4 стр. 4000 м., за радок пэтыту у 1 шпальт.

№ 24 — Нядзеля, 12-га жніўня 1923 г. — Год I.

Аб граніцах Радавай Беларусі.

Камуністы, збудаваўшы на руінах Расейскай Імпэрыі першы ў сьвеце Саюз Соцыялыстычных Радавых Рэспублік, выявілі ў сваёй рабоце адну характэрную і бязумоўна вельмі карысную для свае справы якасьць—гэта не заплюшчаваць вачэй на свае абмылкі, а зараз напраўляць іх, хоць-бы й ламаючы ўвесь ранейшы плян.

Гісторыя скажаць, што гэтая іхняя якасьць, разам з другімі асаблівасьцямі іхняга камуністычнага будаўніцтва, няраз мела надта важную ролю ў крытычныя мамэнты камуністычнае ўлады і заўсёды давала ёй памысныя рэзультаты.

На мове буржуазных газэт гэтая асаблівасьць звычайна называецца „крахам“ камуністычнае ідэі і давала повад расейскім эмігрантам цешыцца бясплоднымі надзеямі на хуткі канец радавай улады.

Між іншым былі зроблены камуністамі абмылкі, вольныя і нявольныя, і ў справе граніц Радавай Беларусі.

Яшчэ і цяпер Радавая Беларусь абнімае толькі часьць б. Менскай губэрні, а Віцебская, Смаленская, Магілёўская і Чарнігаўская губэрні, выключна ці часткова беларускія, знаходзяцца ў складзе Расейскай (Маскоўскай) Радавай Рэспублікі.

Чаму так здарылася? Магчыма, што і не адны абмылкі адбілі тут сваё значэньне, але і пэўныя палітычныя вымогі ў змаганьні радавае ўлады з сваімі ворагамі, варожымі элемэнтамі унутры краю.

Але бязумоўна былі тут і абмылкі праз незнаёмства з боку пэўных камуністычных працаўнікоў з беларускаю культураю і беларускім адраджэнскім рухам праз лёгкаважаньне імі гэтых фактаў пры нацыянальным пытаньні ў камуністычнай практыцы. Слабасьць лічэбная і якасьцевая тых беларускіх камуністаў, якія ўжо на пачатку рэвалюцыі былі на Беларусі ці маглі зараз стаць бліжэй да яе спраў, наплыў у Беларусь, дзякуючы вайне, камуністаў, нічым ня зьвязаных з краем ці слабых яшчэ для такой нязвычайнай дзеяльнасьці, якая выпала на іх долю, сьвежых у партыі, меўшых яшчэ налёт русыфікатарскага і рэакцыйнага ўзгадаваньня ў пэўных пытаньнях,—усё гэта перашкодзіла памененым чыста беларускім этнографічна і эканамічна прасторам адразу ўвайсьці ў склад Радавае Беларусі.

Ня будзем закрываць вочы і на тое, што пры гэтым „самавызначэньні“, якое можна было тады яшчэ так ці йначай, можа паставіць на праўны грунт, прынамсі апраўдаць яго вымогамі змаганьня за камуністычную ідэю з пункту гледжаньня маскоўскага цэнтру,—пры гэтым, аднак, некаторымі малакультурнымі мясцовымі працаўнікамі (у Віцебску, Магілёве і інш.) было праяўлена лішняе „усердие“ якое выявілася ў дзікіх нападках на беларускую культуру, асабліва мову, нават у прэсе. Дзіка было тады чытаць у сталіцах буржуазнае Эўропы выразкі з гэтай дамарошчанай „камуністычнай“ публіцыстыкі беларускіх-жа рэнэгатаў ці наеджджых і краёвых культуртрэгэраў з адкукацыяй царкоўна-прыхадскіх школаў і хэдэраў, бо мімаволі паўставала поўная аналёгія з публіцыстыкай абрусіцеляў з часоў царскага рэжыму, ня гледзячы, на ўсю розьніцу іх ісходных пунктаў гледжаньня.

Але восьна увагу з усьпехаў чырвонае арміі стала ўжо можна камуністычным правадыром больш перанесьці на ўнутраныя справы. Тымчасам адбылася і пэўная перагрупіроўка камуністычных сілаў на Беларусі. Беларускае пытаньне стала больш знаёмым, як камуністычнай партыі, так і палітыкам Антанты.

Палітыкі Р.С.Ф.С.Р. і палітыкі паўстаўшай з мёртвых Польшчы далі бой за свае ўплывы на творчыя беларускія сілы.

Першыя пашлі адным шляхам, другія другім...

Першыя за кароткі час збудавалі сур'ёзны культурны асяродак беларусаў у Менску, адчынілі Беларускі Унівэрсытэт, Інстытут Беларускай культуры (пачатак Беларускае Акадэмі Навук), Дзяржаўны Беларускі Тэатр, Музэй і Бібліятэку з рэдкімі памяткамі беларускага творчага духу, масу сярэдніх школаў і тысячы пачатковых школаў з беларускай выкладовай мовай, выдаюць вялікія штодзенныя газэты на беларускай мове, месячнікі і т. д.

Другія зрабілі тое, што цяпер ў ваднэй Гомельшчыне, якая ўваходзіць яшчэ ў склад Расейскае, а не Беларускае Раднае Рэспублікі больш пачаткавых школаў, чымся на ўсіх беларускіх прасторах пад Польшчаю...

Урэшце—зусім нядаўная амнэстыя ў Радавай Беларусі, адчыніўшая дарогу беларускім працаўнікам да культурнай працы на радавым грунце.

І толькі адно пытаньне астаецца чародным для ажыцяўленьня яго ў гэтым процэсе зразумленьня і камуністычнага наладжваньня беларускай справы,—гэта пытаньне аб усходніх граніцах Радавай Беларусі. Як даносяць газэты, пасьля новага перабудаваньня, адносіны між Рэспублікамі, ўходзячымі ў склад Радавага Саюзу, і яно зусім блізка к таму, што ўся Усходняя Беларусь сальецца ў адно суцэльнае палітычнае, культурнае і эканамічнае цела. Пры гэтым у працэсе стварэньня гэтага цела павінны прыймацца пад увагу этнографічныя падставы беларускага народу. Чым хутчэй гэтак станецца, тым лепш для Беларускага Адраджэньня.

А можа тады й польскія палітыкі навучацца ад тых, каго яны пагардліва называюць „усходняй дзіччу“, паправяць свае абмылкі.

Прынамсі галоўны закід будзе вырваны з рук польскіх панскіх палітыкаў і іх беларускіх паслугачых.

Ад устанаўленьня меж Усходняй Беларусі шмат залежаць і межы аўтаномнай (у проекце) Заходняй Беларусі, бо не пасьмеюць тады, як цяпер, вытыкаць нам; „Радавая Беларусь, а толькі 7 паветаў“.

С.

Аб палітычнай тэрміналёгіі.

Ня гледзячы на „беларушчаньне“ Усходняе Беларусі, ў беларускай палітычнай тэрміналёгіі мы ўсё яшчэ сустракаемся з зусім чужымі нам словамі. Датычыць гэта, паміж іншым, і такое важнае справы, як самы назоў Усходняе Беларусі: „Савецкая“ Рэспубліка.

Вось-жа, расейскаму слову „савет“, „савецкі“ ў беларускай мове, таксама, як і ў украінскай, адпавядае слова „рада“, „радавы“ (—„радянськи“ паўкраінску). Дзеля гэтага ўсходнія беларусы і павінны называць сваю Рэспубліку „Радавай“, а замест назову „Саюз Соцыялістычных **Савецкіх** Рэспублік“ ужываць назоў „Саюз Соцыялістычных **Радавых** Рэспублік“, або ініцыяламі „С.С.Р.Р.“.

Мы такую тэрміналёгію ўводзім у „Нашым Сьцягу“ з гэтага нумару.

Крытычны агляд

закону аб забесьпячэньні беспрацоўных.

Соймавая камісія апекі працы на пасяджэньні ад 24.VII. г. г. прыняла закон аб забесьпячэньні на выпадак безработьця.

Галоўныя рысы закону гэткія: забеспячэньню падлягаюць усе працаўнікі з 16-ць гадовага ўзросту ў прадпрыемствах прамысловых, прыватных, дзяржаўных і самаупраўленьнях.

Міністар апекі мае права ў працягу 3-х першых гадоў з моманту абвяшчэньня гэнага закону, звольніць ад гэтага абавязку прадпрыемствы, якія займаюць да 5-цёх працаўнікоў.

Правам дапамогі карыстаюцца і так званыя паўбеспрацоўныя, а іменна тыя, тыднёвы заробак каторых ня вышэй, чымся ўмоўлены, поўны, двухднеўны заробак.

Капітал забесьпячэньня павінен складацца так, каб быў роўны 3,5% заробкаў працаўнікоў. Пры гэтым працуючыя ўзносяць 0,5%, прадпрыемца 1,5% і Дзяржаўны Скарб 1,5%.

Рада міністраў мае права 0,5% з тае сумы, якая прыпадае на Дзяржаўны Скарб, перакласьць на гмінныя самаўправы.

У часы безработьця беспрацоўныя будуць адтрымліваць дапамогу — адзінокі—30% заробку, а сямейныя ад 40 да 60%, гэта ў залежнасьці ад колькасьці членаў сям'і.

Закон накладае штраф ад 100.000 да мільёна мар. на тых працаўнікоў, якія ў працягу трох дзён не паведамяць пасрэдніцкія ўстановы аб кожным вольным, або ўжо занятым месцы.

Таксама ўносіць штраф і гаспадар прадпрыемства ў колькасьці ад 100.000 да 10 мільёнаў мар., калі ўхіліцца ад падачы ведамасьці аб работніках, якія падпадаюць пад закон аб абавязковым забесьпячэньні, або ўхіляюцца ад законных ўзносаў.

Ня маюць права на забесьпячэньне паводлуг закону ў гэткіх выпадках:

а) калі адтрымліваюць дапамогу як хворыя, з адпаведных устаноў. А роўным чынам і па вычарпаньні дапамогі, якая прадугледжана законам, а здароўе настолькі не палепшала, каб працаўнік мог узяцца за работу.

b) у выпадку інвалідцтва.

c) у выпадку забастоўкі.

d) у тых выпадках, калі не выпаўняюцца абавязковыя законы, чым падаецца повад для выключэньня са сьпіску працуючых у прадпрыемстве.

e) працаўнікі, якія знаходзяць другія даходы ад працы, каторую выпаўняюць у час безработьця, адтрымліваюць меншую дапамогу чымся тая, якая прадугледжана законам.

Пільна ўглядаючыся ў новы закон аб забесьпячэньні беспрацоўных мы знаходзім у ім шмат вялікіх прарэхаў, якія мусіць забылі залатаць „умяркованыя“ польскія соцыялісты.

Так, у стацьці 4-й разьдзелу I-га, дзе гаворыцца аб нямаючых права на забесьпячэньне, мы знаходзім гэткую гвалтоўную пастанову. Хворыя, якія па палажэньню свайго здароўя ня могуць у назначаны тэрмін прыступіць да працы, пазбаўляюцца дапамогі ад усіх устаноў.

Значыць, калі працаўнік захварэў на сухоты, ці на якую другую хваробу, маючую зацяжны характар, яго адкідаюць ад усіх устаноў дапамогі. Ніадкуль няма яму помачы. І хвароба ад голаду

холаду, без патрэбнага лячэньня пераходзіць у хронічную, калі саўсім ня зводзіць няшчаснага, пакінутага чалавека ў магілу.

Такім чынам працоўнік з хворага пераходзіць у лягер інвалідаў. Што-ж тутака яго чакае? Мо' закон інвалідам дапамагае, мо ён прадугледзіў і гэткае палажэньне, як інваліцтва працаўнікоў? Але-ж, ён прадугледзіў, ды толькі з таго боку, што ў тэй-жа стацьці (§ б) інваліды выключаны з чысла, адтрымліваючых дапамогу. Захварэў, дык памірай, а не памёр у свой час, ідзі на вуліцу жабраваць; стаяць з працягнутай рукой дазваляецца, чаго-ж больш трэба. Гэта буржуазная гуманнасьць, гэта хрысьціянства Хрысьціянскага Ураду!

Паглядзім далей. На выпадак забастоўкі (§ с) закон не дапамагае бастуючым, сарамліва захоўваючы нэйтралітэт, карысны, канешна, для фабрыкантаў.

Пэўна-ж, будзь гэта соцыялістычны ўрад, ён бяз жадных разважаньняў стаў-бы на бок працоўных і па меры магчымасьці дапамагаў бастуючаму працоўнаму народу ў яго змаганьні з клясай капіталістаў.

Але-ж нам вядома, што Хіенскі Урад у часы апошніх забастовак у Польшчы мы знаем, як дапамагаў працуючым. Былі забіты і ранены працоўныя людзі, шукаўшыя выхаду з галоднага палажэньня шляхам забастоўкі.

А калі яшчэ Галоўная Управа (ст. 15) складаецца так, што на 6 працаўнікоў выпадае 9 непрацоўных галасоў, дык саўсім зразумелым стане, што закон гэты мала карысьці прынясе для беспрацоўных. Сыты галоднаму не спагадае. Гэта ёсьць скарынка, якую сілай вырвалі працоўныя з рук разжырэўшага багацея. Але скарынка ня дасьць сытасьці, яна толькі паламае зубы.

Калі закон гэты ня можа задаволіць беспрацоўных гораду, дык вёску ён, як кажуць, жыўцом зьядае.

У стацьці 5, разьдзелу II-га чытаем, што Рада Міністраў мае права 0,5% сумы ўзносу ў агульную касу дапамогі беспрацоўным перакласьць на валасныя самаупраўленьні. А ў разьдзеле І-м ст. І-я чытаем, што Міністар працы упаўнаважаны новым законам у працягу першых трох гадоў з моманту апавяшчэньня гэнага закону не даваць дапамогі і не рабіць абавязковым забесьпячэньне на выпадак безрабоцьця тым працаўнікам, якіх налічваецца да 5-цёх ў адным прадпрыемстве.

Дык з гэтага мы бачым, што на валасныя самаупраўленьні перакладаецца 0,5% усяго Дзяржаўнага ўкладу у касу беспрацоўных, а з другога—вясковыя парабкі, якіх часьцей усяго налічваецца ня больш 5-цёх у сярэдніх кулацкіх гаспадарках,—выкідаюцца з касы забесьпячэньня на вуліцу ў працягу цэлых трох гадоў. Нездарма-ж рука Пяста і яго галавы Вітоса прыкладзена да гэнага несправядлівага закону.

Зямельныя кулакі забраніравалі сябе гэтым законам ад узносу падатку на забесьпячэньне сваіх парабкоў ажно на тры гады. А вёска, безьзямельныя сыны якой—батракі—выкінутыя з касы забесьпячэньня, мусіць плаціць 0,5% у гэную касу.

Праўда і тое, што гэтым § аб 5-цёх працаўнікох адным росчаркам пяра выкінута з касы забесьпячэньня і ўся мястовая дамавая прыслуга. Але-ж кулакі памагаюць спэкулянтам, а рука руку мые, і абедзьве чыстыя.

Так новы закон ашукаў і сялян і работнікаў. Мы ўжо ня кажам, што новы закон ні слова не гаворыць аб забесьпячэньні на старасьць. Ні словам не ўспамінае аб забесьпячэньні бязьзямельных і малазямельных сялян, хаця-бы на старасьць. Хто-ж у польскай дзяржаве дбае аб сялянах!

Яшчэ перад вялікай вайной буржуазная Францыя прыняла закон, па якому ўсе старыя, дажыўшыя да 60-ць гадоў, адтрымліваюць дзяржаўную пэнсію.

Трэба было-б, каб Польшча лепш вучылася ад Францыі выдаваць падобныя законы. Але яна, нажаль, вучыцца ад гэтае дзяржавы толькі ашаламу мілітарызму. Пераймае спосабы ўзбраеньня, марнуе мільярды на розныя флёты, а грамадзяне гаспадарства жывуць, як гарох пры дарозе, ня маючы ніякае пэўнасьці ў заўтрашнім дні.

Красавік.

Аб зямельнай „рэформе“.

У „Monitorze Polskim“ абвешчана, што за два 1922 і 23 гады аддадзена пад парцэляцыю 350 панскіх двароў. Лік не малы, але калі прыглядзецца, дык бачым, што гэтыя нібы распарцэляваныя двары займаюць абшар усяго 11.264 гэк. што ў сярэднім будзе ня больш як 32 гэк. (гэкт.=9/10 десяц.).

Тут трэба заўважыць што „Główny Urząd Ziemski“ хоча зрабіць так, каб воўк быў сыты і каза цэлая—парцэлюецца ня ўвесь панскі двор, а толькі тыя шматкі зямлі, якія ня маюць ніякай вартасьці для ўласьніка і якія пры кожным зямельным абрубе можна найсьці і адрэзаць бяз шкоды для гаспадара.

А якая карысьць для сялян, якім назначаецца гэты няўжытак?

Як гэты дробны няўжытак падзяліць паміж такім вялікім лікам малазямельных і бязьзямельных?

Але і гэтыя шматкі няўжыткаў дастануцца багацеям і паўпанкам, прадстаўнікі якіх арудуюць цяпер у ўрадзе і якім зусім добра папоўняць іхнюю гаспадарку гэтыя кусочкі балот ці пяску.

Той жа самы „G. U. Z.“ трымаецца іншай тактыкі на „крэсах“. Тут бываюць выпадкі, што парцэлюецца ўвесь двор, але зямля ні ў якім выпадку ня можа дастацца мясцоваму селяніну, а надзяляецца асаднікам. Чым-жа гэта тлумачыць нарушэньне нават абшарніцкіх інтарэсаў? Рэч ясная, справа ідзе аб тым, каб непаслушныя і населеныя непалякамі „крэсы“ акелзаць у вайсковыя асадніцкія лапы і сполёнізаваць. Пасьля-ж на выпадак вайны з суседзямі, а ў Польшчы мала прыяцеляў-суседзяў, асаднікі будуць служыць першай абаронай, бо на „крэсы“ нечага вельмі пакладацца.

Вось як выглядае парцэляцыя панскіх двароў у „Macierzy“ і на „крэсах“:

Ваявод. Варш. дв. Увеліны Шляхэцке	расп.	0.02	гэк.
„ „ „ Домбровец	„	0.07	„
„ Лодзінскае, Бялкув	„	0.05	„
„ Люблінскае, Нецеплін	„	0.56	„
„ Келецкае, Маслов	„	0.46	„

Беларускія землі.

„ Беласт. Аўгуст. пав. дв. Нэтта	расп.	617.54	„
„ Вілен. Ашмянскі „ „ Нароты	„	109.25	„

Украін. землі.

„ Станіславоўск. дв. Туша Велька расп. 307.58 гэк. і так далей.

Што гэтая зямельная рэформа нічога не даець беларускаму селяніну, гэта відаць з вышэйсказанага і балюча адчуваецца ў самым жыцьці.

Гібельна яна і для польскай дзяржаўнасьці. Аднімаючы панскія двары, польскі ўрад варожа настроівае супраць сябе ўсіх мясцовых абшарнікаў, якіх зусім ня цікавяць дзяржаўныя інтарэсы. Яны, напрыклад, прадаюць зямлю і лясы толькі за даляры ці за золата зусім не прызнаючы польскай маркі.

Маючы няпрыхільнікаў у асобе абшарнікаў ўрад ніяк ня можа абаперціся і на сялянскія масы, бо яны апрача абяцанак, і каб не сказаць чаго не цэнзурнага, нічога больш не адтрымалі.

Астаюцца ашчасьліўленыя надзеламі асаднікі, цэлыя армія асаднікаў, якія найчасьцей ня маюць найменшага зразуменьня, як хадзіць каля зямлі, бадай бяз малага ўсе п'яніцы, разбэшчанае ў час вайны жаўнерства, трымаюцца недаступна і з пагардай да мясцовага насяленьня, якіх гэтае-ж мясцовае насяленьне ненавідзіць і шкодзіць ім на кожным кроку. Сярод украінскага насяленьня да асаднікаў ненавісьць даходзіць да азьвярэньня, украінцы выразаюць асаднікам дзетародныя часьці, каб тыя не давалі патомкаў, не залюднялі іхнія землі, як гэта было ў Сьвінюхаўскай воласьці, Гарохаўскім павеце. Асаднікі ня могуць спакойна зажыць, гаспадарка іх марнатравіцца, зямля пустуе і асаднікі ўцякаюць з „крэсаў“.

Так што з зямельнай рэформы ў нас на „крэсах“ вышла ні богу сьвечка ні чорту качарга.

Але для бязьзямельных і малазямельных ад гэтага не лягчэй. Каму па каму, а ім два камы. Яны павінны на месцы і праз сваіх паслоў рашуча дамагацца зямлі, без якой ім няма жыцьця, як рыбіне без вады. Вялікая эканамічная разруха гразіць гібеляй для працоўных. Дык у імя свайго бытаваньня рабачаі зямлі павінны дружна заявіць хьена-пястам, заявіць і дабіцца таго, што зямля павінна перайсьці таму, хто на ёй працуе.

Р. Юргілевіч.

Беларус Ладноу і паляк Обст.

Свой свайго не пазнау.
На злодзеі шапка гарыць.
Прыказкі.

Газэта на польскай мове „Dziennik Wileński“, у якой перад вядзе публіцыст п. **Ян Обст**, не мянуе нас інакш як бальшавіцка-нямецкімі паслугачамі, маскалямі ў беларускай скурцы дый наогул цкуе беларусаў сабакамі.

І тая-ж самая газэта „Dziennik Wileński“ надта хваліць і ўсім радзіць чытаць кнігу **беларуса** п. Аўгена Ладновага *), ў якой шмат ёсьць ласкі да палякоў, а яшчэ больш сьляпое злосьці да немцаў і жыдоў.

Але мусіць рэдактар „Dziennika Wileńskiego“ сам добра ня ўчытаўся ў ляманты п. Ладновага. От, пералістаў кнігу збольшага, ўсьцешыўся, што знайшоў там досыць родненькіх' кавалкаў, дый схапіўся падхваліваць. Або спадзяваўся можа, што засьляплёныя патрыятычным шалам чытачы ня зьвернуць належнае ўвагі на 344-ю і іншыя старонкі гэтае кнігі.

Дык вось-жа на гэтай старонцы пад тытулам „На якіяне крыві польскай (зваротак да беларусаў і ўкраінцаў)“—п. Ладноў піша:

> „На Беларусі і Ўкраіне шырока вядзецца пропаганда—зрабіць паляком **Уманьскую рэзь**, па прыкладу Гонты-Жалезьняка.
>
> За што?
>
> Беларусы адказваюць: зачыняюць нашы школы, перасьледуюць за веру, праганяюць са службы на зялезных дарогах, улада зьдзекуецца над намі, царквою, духавенствам.
>
> Гэта—праўда!
>
> Пабачым, хто гэта робіць?“

Дальш п. Ладноў пералічае розных асоб з нямецкімі празваньнямі, якія займаюць розныя пасады ў Польшчы і нібы-то наўмысна крыўдзяць беларусаў і ўкраінцаў, росьцяць у іх нездаваленьне польскімі парадкамі, каб гэткім спосабам хутчэй разбурыць Польшчу. І ў ліку тых асоб—п. Ладноў ставіць і п. Обста:

„У газэтах цкуе беларусаў—Іоган фэн-Обст“.

Што-ж гэта мае значыць? Нам-то ўсё роўна, ці нас цкуе запраўдны польскі шляхтун ці фарбованы з нямецкага „фона“. Але ці на п. Обсту запраўды шапка гарыць, і ён сваім пастаянным цкаваньнем беларусаў стараецца захаваць сваю „нямецка-агенцкую“ работу пад скурку польскага шовіністага? Ці мы дрэнныя, з пункту гледжаньня „Dziennika Wileńskiego“, толькі за тое, што пішам аб Польшчы праўду, а п. Ладноў добры, бо ня бачыць ніякага грэху на польскіх панох, спэкулянтах і яшчэ лепшых, чым п. Обст, публіцыстых з чыста польскімі празваньнямі? Ці можа прост п. Ладноў аб п. Обсту памыліўся—па прыказцы: „свой свайго не пазнаў“?

Вілянчук.

*) Евгеній Ладновъ. „Огнемъ и мечемъ, голодомъ и болѣзнями“, Варшава, 1922 г.

Палітычныя падзеі.

Сусьветнае значэньне нямецкага крызысу.

Крызыс, які перажывае Нямеччына ў сувязі з француска-бэльгійскай окупацыяй Рура, дайшоў нячуванае, бяспрыкладнае ў гісторыі меры. Страшэнны ўпадак цэннасьці нямецкае маркі, за якую даюць ужо пяць польскіх фэнігаў, нябывалая дарагоўля, ўсё ўзрастаючае безрабоцьце. агульны эканамічны хаос, а сьледам за ім і хаос палітычны, пагражаючы з дня на дзень крывавым палітычным пераваротам,—вось вынікі француска-бэльгійскае максымалістычнае палітыкі адносна да Нямеччыны.

Англія даўно прадугледзіла гэта, і вось тая прычына, якая выклікала і сяньня выклікае нязгоду сярод дзяржаў Антанты. І зусім натуральна: бо крызыс Нямеччыны—гэта ў значнай меры так-жа і крызыс агульна-эўропэйскі, нават крызыс сусьветны.

Аб тым, што катастрафальны ўпадак польскае маркі знаходзіцца ў цеснай сувязі з упадкам цэннасьці нямецкае валюты, нам даводзіць ня прыходзіцца: гэта-ж офіцыяльна было заяўлена ў сойме галавой польскага ўраду і міністрам фінансаў. Але нямецкі крызыс балюча б'ець ня толькі саюзьніцу выклікаўшае яго Францыі, ня толькі сумежную з Нямеччынай Польшчу, але і Англію, і Грэцыю, і заакіянскія краіны.

Дый гэта зусім зразумела: ў прамыслова-гандлёвым жыцьці ніводнае з сучасных гаспадарстваў не зьяўляецца нейкай абасобленай адзінкай, а наадварот усе яны зьвязаны супольнасьцяй інтарэсаў. Як наказавае ПАТ з Лёндану, ўжо сёньня відаць, як блага адбіваецца нямецкі крызыс на разьвіцьці тарговых адносін паміж Лівэрпулем, Калькутай і Вальпарайзо. Рэспубліка Чылі ня мае магчымасьці дастаўляць у Нямеччыну, як было даўней, нітрату, што падрывае вельмі паважна гандаль і прамысловасьць, як гэтага гаспадарства, так і другіх. Індыя ўтраціла свой аграмадны рынак збыту рысу, джуту, насеньня, скур і т. д., якія вывозіла раней у Цэнтральную Эўропу. Індыя бяднее, ня мае магчымасьці рабіць закупы патрэбных тавараў, каторыя раней купляла ў Англіі,—вось, фабрыкі і ткальні ў Ланкашыры і стаяць бяз дзела, бо нямашака на каго рабіць...

Вельмі ярка адбіўся нямецкі крызыс так-жа на Грэцыі. Там, як і ў Польшчы, цана грошай страшэнна ўпала, дарагоўля дайшла нябывалае меры, купцы былі прымушаны адмовіцца ад сваіх заказаў заграніцай, а ўзбураны і галодны народ у Афінах і Саланіках выступіў на вуліцу і пачаў граміць біржу і аружна бароцца з высланым проці яго войскам...

Окупацыя Рура—гэта затрыманьне часткі сусьветнае гаспадарчае машыны,—кажуць, паводле ПАТ'у, англічане.

І гэта, як паказуюць прыведзеныя факты, бязспорная праўда.

Аль...

ПОЛЬШЧА.

Ходзяць чуткі, што ў хуткім часе маюць быць частковыя перамены ў складзе ўраду, а перадусім у міністэрствах фінансаў і публічных работаў.

Эканамічны Камітэт Рады Міністраў пастанавіў павялічыць паштовыя і тэлефонныя тарыфы на 100%.

Забастоўка будаўляных работнікаў і драўлянай прамысловасьці трывае ўжо два тыдні. Урад ня робіць ніякага нацiску на прамыслоўцаў, каб пашлі насустрэчу слушным дамаганьням бастуючых работнікаў.

Сэнатар Гамэрлінг выехаў да Амэрыкі. Агентства „Varsovia“ паведамляе, што паездка Гамэрлінга мае на мэце пазычку ў Злучаных Штатах.

Курс польскага залатога устаноўлены ў 35.000 м. п.

НЯМЕЧЧЫНА.

У розных мясцох Нямеччыны з прычыны дарагоўлі паўстаюць забурэньні. У Гамбургу работнікі і безработныя напалі на ратушу, каб забраць гарадзкую касу, пры гэтым дайшло да бойкі з паліцыяй. Таксама мелі месца забурэньні ў Дрэздэне. У Хемніцы і Цьвікау работнікі змусілі гандляроў прадаваць тавары па нізкіх цэнах. Вялізарныя склады фірмы Блюм у Гамбургу зачынены.

Цэны ў Нямеччыне ў параўнаньні з прадваенными падняліся ў 149.531 раз. Кожны дзэнь прыносіць вялізарны ўзрост цэнаў. 7-га жніўня фунт хлеба каштаваў 41.000 мк., 8-га—80.000 мк., а 9-га—120.000 мк. і г. д. Фунт масла каштуе 1 мільён марак, трамвайны білет—20.000 мк.

У знак пратэсту проціў загадаў улады, скірованых проціў спэкуляцыі гандляры замкнулі ў Бэрліне ўсе склепы. Шмат гандлёвых і прамысловых прадпрыемстваў з прычыны няхватку банкнотаў спынілі выплату пэнсіі работнікам і служачым.

У нядзелю распачаліся абрады Цэнтральнага бюра Камуністычнай партыі. Згодна справаздачы „Rote Fahne“, камуністы жадаюць зваліць урад Куно і абвясціць дыктатуру пролетарыяту.

Прамова канцлера Куно.

Як толькі канцлер Куно ўзышоў на трыбуну і нарыхтаваўся гаварыць, з камуністычных лаваў пачуліся па яго адрасе крыкі: „Паслугач Штынэса“, „Жулік“, „Спэкулянт“, „вон“.

Куно ў сваёй прамове зазначыў, што Нямеччына ня можа лічыць на падтрыманьне Англіі ў змаганьні за свае правы і Рурскі басэйн, а толькі на ўласныя сілы. Аб спыненьні пасыўнага спраціву ня можа быць мовы. З Францыяй няма магчымасьці паразумецца. Усе просьбы ў гэтым кірунку закончыліся нічым. Змаганьне павінна трываць далей.

У зьвязку з цяжкай унутранай сытуацыяй Куно заявіў, што Ўрад пастанавіў да апошняй магчымасьці бараніць істнаваньне рэспублікі і будзе вясьці змаганьне з небясьпекай з права і з лева.

ГДАНСК.

У зьвязку з агульна-нямецкім гаспадарчым і фінансавым крызысам, такі-ж крызыс перажывае і вольны горад Гданск. Усе работнікі ў новым порце бастуюць; работнікі дамагаюцца усталеньня платы ў заграничнай валюце.

ЛІТВА.

Рада паслоў пераслала літоўскаму ўраду тэкст апрацованага ёю статуту Клайпэды з прапазыцыяй даць згоду ў працягу месяца ад падпісаньня гэтага статуту.

ТУРЦЫЯ.

З Канстантынаполю паведамляюць, што турэцкія соцыялісты рыхтуюцца да спатканьня Рамзая Макдональда—ліцэра ангельскай партыі працы; з Канстантынапалю Макдональд паедзе да Ангоры, дзе будзе мець конфэрэнцыю з Кэмаль-пашою.

ЮГАСЛАВІЯ.

Урад адмовіўся ад судовага прасьледаваньня харвацкага павадыра Радзіча, які абразіў караля. Таксама ўрад адлажыў справу аб пазбаўленьні Радзіча пасольскай незачэпнасьці. Як відаць, сэрбы пабачылі, што імкненьня да волі харвацкага народу яны гэтым не задушаць.

АНГЛІЯ.

Ангельская соцыялістычная партыя працы выдала маніфэст, у якім выстаўляе гэткія дамаганьні: 1) эвакуацыя ўсіх ангельскіх войскаў з Надрэйну, 2) зьмена пастановаў Вэрсальскага трактату, 3) пазычыць Нямеччыне грошы, усе іншыя нямецкія і міжсаюзныя даўгі скасаваць, 4) урад Англіі павінен прызнаць урад Радных Рэспублік і павінен навязаць гандлёвыя зносіны з Раднымі Рэспублікамі і Нямеччынай, 5) склікаць конфэрэнцыю, якая павінна выпрацаваць плян разаружэньня.

ГРЭЦЫЯ.

„Neue Freie Presse“ паведамляе, што з прычыны спадку грэцкай валюты, гаспадарчае палажэньне ў краі дужа цяжкае. Усе прадукты і тавары падскочылі ў цане. Купцы сьвілі заграничныя заказы. У Афінах і Саланіках адбыліся маніфэстацыі проціў ваенных спэкулянтаў. У Саланіках шматтысячны натоўп уварваўся у будынак біржы. Жандары і войска разганялі дэмонстрантаў. Уліцы запоўнены ваеннымі патрулямі. У Афінах адбыліся работніцкія дэмонстрацыі, якія мелі грозныя размеры.

Розьніца паглядаў паміж партыяй Вэнізэлёса і рэспубліканцамі так вялікая, што можна кожную мінуту спадзявацца грамадзянскай вайны.

З газэт.

Лёгічны вывад.

Польская прэса не пакідае цікавіцца пытаньнем аб нацыянальных меньшасьцях. Па „Kurjeru Polskiemu“ задаваленьне культурных патрэбаў нацыянальных меншасьцяў польскай уладай наадварот пропорцыянальна лёяльнасьці данай меншасьці да польскай гаспадарсьцьвеннасьці. Лічачы, што найменш лёяльнымі да Польшчы ёсьць немцы, пасьля украінцы і ўрэшце беларусы,—„Kur. Polski“ піша:

„Калі справа ідзе да адносінаў да гэтых нацыянальнасьцяў, дык немцы, якія найбольш варожы да нас, маюць выключныя прывілеі ў аўтанамічным Шлёнску. Апрача Шлёнску маюць каля 1500 школаў пачатковых нямецкіх і каля 300 польска-нямецкіх. Украінцы, больш склонныя да мірнага сужыцьця з намі, маюць іх шмат менш (выключаючы Галічыну ледзьве 400 і то украінска-польскіх). Цыфры беларускіх школаў зусім ніклыя.... У Галічыне, дзе антыдзяржаўныя і сэпаратыстычныя тэндэнцыі сярод украінцаў наймацнейшыя, маюць яны 1800 школаў. (Цыфры з „Roczn. Polsk.“ 22 г.).

Які-ж адгэтуль вывад? Першы насоўваецца той, што дзе нас б'юць, там уступаем, а „падобраму“ нічога ад Польшчы дастаць ня можна“.

Апраўдаваецца народная пагаворка: „Што ўбіў, тое і ўехаў“.

Што такое фашызм.

Ня трэба думаць, што фашызм ёсьць выразьнікам змаганьня правай буржуазіі, якая хоча абапёршыся аб арыстакратыю, духавенства і вышэйшых чыноўнікаў замяніць дэмакратычны лад монархіі на монархію дэспотычную. Фашызм вядзе контррэвалюцыйнае змаганьне ў саюзе з усімі буржуазнымі групіроўкамі і дзеля таго ня мае патрэбы ніштожыць дэмакратычных праяваў. З марксіцкага пункту гледжаньня ня трэба шукаць у гэтым парадоксу, бо даведзена і добра ўжо ведама, што дэмакратызм ёсьць падбор хвальшывых і пустых праўных нормаў, маючых на мэце замаскаваць барацьбу пануючай клясы з пролетарыятам.

Фашысты гэта дробнае мяшчанства, якое даходзіць да ўлады, маючы падтрыманьне ў буржуазіі і дзеля таго фашысты змушаны праводзіць у жыцьцё не сваю, а капіталістычную праграму.

З УСЯЕ БЕЛАРУСІ.

ЗАХОДНЯЯ БЕЛАРУСЬ.

ХРОНІКА.

10-га жніўня адбылося пленарнае пасяджэньне Віленскага Беларускага Нацыянальнага Камітэту. Віцэ-старшыня кс. Ад. Станкевіч зрабіў даклад аб становішчы спраў Камітэту.

Пасьля былі зроблены давыбары ў прэзыдыум Камітэту, у якім, пасьля высылкі палякамі некаторых сяброў за межы Польшчы асталіся паслы Кахановіч і кс. А. Станкевіч. Давыбранымі аказаліся гр. А. Луцкевіч і гр. Я. Лагіновіч.

Падзел працы ў прэзыдыуме камітэту гэткі: Старшыня кс. А. Станкевіч, віцэ-старшыня А. Луцкевіч, сэкрэтар Я. Лагіновіч і скарбнік М. Кахановіч.

Былому Рэдактару зачыненай часопісі „Новае Жыцьцё“ Яз. Лагіновічу ўручылі акт абвінавачваньня па ст. 154 ч. 2 і 129 ч. 6 К. К. за зьмешчаныя ў № 1 і 13 часопісі „Новае Жыцьцё“ артыкулы „Голас Праўды“, „Паход проціў Беларускіх паслоў“ і „Аб моцных нэрвах“, у якіх пракуратура знаходзіць выразы, абражаючыя цэнтральныя польскія ўлады і падбурываючыя беларускую люднасьць проціў польскай.

Нясвіскую Беларускую 8-м клясовую Гімназію ў гэтым годзе кончыла 10 асоб, з якіх сем беларусаў і трох жыдоў.

Стыпэндыі для абітур'ентаў беларусаў ў Празе. Нас паведамляюць, што на 1923/24 ў Праскім унівэрсытэце маецца 20 стыпэндыяў для беларусаў.

Голас з Горадзеншчыны.

Пакуль пасол С. Баран ня быў арыштованы, дык Горадзеншчына была ажыўлена ад часу да часу мітынгамі, якія рабіў пас. Баран.

Цяпер як страцілі мы пасла С. Барана—нашага дарадчыка і абаронцу нашых правоў—апынуліся мы ў загнаным беспрасьветным палажэньні.

Вельмі пажадана, каб беларускія паслы, якія разьяжджаюць па Віленшчыне, не забыліся аб Горадзеншчыне, расказалі-б нам аб працы ў Сойме, выслухалі нашы крыўды і далі парады для нас вельмі дарагія і неабходныя. Спадзяёмся, што нашы пажаданьні зьдзейсьняцца.

Беларус з-пад Горадні.

Весткі з вёскі.

м. Лужкі, Дзісьненскага пав.

У нас наліцыя заводзіць новыя парадкі куплі масла і інш прадуктаў бяз грошай. 3 ліпня г.г. ў Лужкі на рынак прыехала грам, з в. Паўловічы, Язьненскай гм., Тацяна Хрол, якая мела на мэце прадаць ф. 12 масла. Бедная кабета з паўгода абдзяляла сябе і дзяцей, каб як-нібудзь сабраць да прадажы масла, бо патрэбна было плаціць за пашу, а скуль і за што возьмеш вясной грошы? Прыехаўшы на базар, яна стала прыслухівацца да цэнаў рынкавых. Відзячы, што суседка ўзяла па 10.000 м. за фунт, яна папрасіла па 12.000 т., каб, значыцца, было як старгавацца 1 посьле збавіць да сталай цаны. А пры том думала, што авось што-кольвек і вытаргуе. І праўда, выторгавала! Прыходзіць паліцыянт, пытаецца аб цане і згаджаецца ўзяць масла, толькі захацеў праверыць вагу. Апынулісь на пастарунку. Масла ўзялі, а кабету выпіхнулі і скінулі з ганку, так што яна ня толькі не атрымала грошы, але набіла яшчэ і бакі. На просьбу напісаць пратакол, ей пагразілі яшчэ раз набіць. Плачучы і праклінаючы жыцьцё, кабета пашла дамоў. Такіх здарэньняў было у гэты дзень болей 10. Вось новы спосаб „куплі“.

Згодны.

м. Скідзель, (Горадзеншчына).

Ў нашым баку, дык бяда, а ня жыцьцё—людзі пачалі гінуць ад „Солтысаў“ і „Войтаў“ (гарэлка з гэткімі назовамі). Так у вёцы Гліняны нашае гміны 24 чэрвеня забілі—праз гэтую старую бяду на новы лад—гарэлку, забілі маладога дзяцюка, а 15-га ліпня ў вёсцы Сухайсяны таксама забілі чалавека на вясельлі. Народ цёмны, бо школ няма, праступленьні растуць, вастрогі напаўняюцца. А палякі ня хочуць разумець тэй праўды, што, хто школу адчыняе, той вастрог закрывае.

Салавей Разбойнік.

Двор Накрышкі. Пац. вол. Слонім. павету.

Прышла сенаваньня цяжкая работа,
А тут і дажджы пачынаюць псаваць.
А ў нас сенажаці такое балота—
Другі адказаўся-б, гатоў даруваць.
Вёрст дзесяць ад вёскі такая дарога
Чорт знае, хто трапіў туды падзяляць
Ідзеш ты ці едзеш, аж нудна нябога,
Паб'еш сабе ногі аж станеш кульгаць.
Гэта-ж ня дзіва па пнёх ды карэньнях,
А воз твой, як стане к зямлі прыкладаць,
Тут ты загубіш ласку й цярпеньне
І станеш парадкі ў жыцьці праклінаць.
Бо дзе-ж тут парадкі, вядома дурному,
Як станеш часамі сабе разважаць,
Аж у лесе Стравінскага чорту ліхому
Трэ было ўчасткі для нас наразаць.
А тут каля дому ў яго сенажаці
Вокам наўкола ня можна абняць.
Ніхто і ня косіць, бо дзе-ж іх дастаці
На пятую копу ці-ж варт працаваць?
А гэта ў лес за дзесяць вёрст прыся
А там думай думку, як іх даставаць
Рукамі й зубамі, як можна бярыся,
Бо сена за вярсту трэ на груд выцягаць.
Трэ мокра заўсёды вазіці дадому,
Найлепша пагода, хоць будзе спрыяць,
Бо груд той маленькі, як легчы самому
І сена няма дзе на ём растрасаць.
Вось бачыце людзі, якое ў нас жыцьце,
Ой шмат яшчэ мог-бы я вам апісаць,
Але-ж нам з панам дрэнна сварыцца,
Ён можа „сабакам“ цябе нацкаваць!

Жальба.

М-ка Дзятлава, Слонімск пав.

У районе нашага м-ка жывуць пераважна праваслаўныя беларусы, ёсьць не малая лічба сьвядомай беларускай інтэлігэнцыі. Каталікоў лічыцца трэцьцяя, частка, большасьць з іх жывуць у м. Дзятлаве, якіяи дзякуючы польскім ксяндзом і іх антыбеларуска працы з культурнага боку адсталі ад руху. Але па праўдзе сказаць, ёсьць і тут пэўныя людзі, якія працуюць на карысьць свaей Бацькаўшчыны, хоць іх лічба вельмі малая, а усё-ж такі відно, што і тут наша грамадзянства ступіла крокам уперад па дарозе нацыянальнай сьвядомасьці. Найбалей жыцьцёвасьці тут праяўляла наша праваслаўная інтэлігэнцыя, якая пачала тут працаваць з 1919 годзе над распаўсюджваньнем Беларускага клічу. Так, напрыклад, у нашай вёсцы Г. пад кіраўніцтвам двох вучыцялёў заснаваўся „Беларускі асьветны гурток“, які меў мэтаю ставіць беларускія спэктаклі, наладжаваць вечарыны, шырыць нашае друкованае слова, адным словам навучыць моладзь шанаваць сваю родную мову і працаваць дзеля карысьці свайго народу над разьвіцьцём нацыянальнай сьвядомасьці. Гурток гэты працаваў у вёсцы з самых „Каляд“ да вялікага посту. За гэты час ставілі п‘есу: „Наша Цемната“, якую напісалі самы кіраўнікі гуртка. Усцэнізавалі камэдыю „Квартэт“ ставілі „Калісь“, „Цыганка і Дэмакрат“... Ролі спаўняліся вельмі добра, слухачоў зьбіралася поўная хата, прыходзіла нават шмат з суседніх вёсак.

Вясковая хата часта ўсіх не ўмяшчала; пасьля п‘есы дэклямавалі беларускія вершы.

Кіраўнкі гуртка ўбачыўшы, што народ з захапленьнем слухае і любіць сваё роднае, думалі з вёскі перанясьці сваю працу ў м-ка Дзятлава, дзе яны маглі надзеяцца на лепшы ход свайго дзела. Але тут знайшліся такія людзі, якім, гэтая на той час сьмелая выхадка калнула вельмі вока і вось яны ўзяліся рознымі спосабамі ачарніць іх, і іх працу перад польскай уладай, якая пільна сачыла за імі. Гэны чорны данос ім удаўся: нашых культурнікаў абвінавацілі ў рэвалюцыйнасьці, якія бунтуюць народ, сеюць у ём думку нацыянальнай незалежнасьці Беларусі. Праца гэта проста называлася бальшавіцкім падрывам польскай улады, а гэныя людзі бальшавікамі. Тут нашым вучыцялём прышлося растацца з сваей працай і з сваім гаротным народам, для якога яны не шкадавалі свайго маладога жыцьця. Іх арыштавалі, саслалі ў Беластоцкую турму, дзе яны з голаду і холаду кончылі сваё пакутнае жыцьцё.

Жыцьцё такое самае і цяпер у нашым м-ку, калі трошкі які вучыцель мае беларускую душу ці гляне ў бок народу, ужо яго пілнуюць, як арыштанта. Дзеля гэтага большасьць нашай інтэлігэнцыі, баючыся быць уваччу паліцыі кінула зусім Беларускую працу, спадзяючыся на лепшыя варункі нашага жыцьця ў будучыне.

Н. Жальба.

Да падпішчыкау.

З прычыны падаражаньня паперы і друку газэты, цана асобнага нумару з 15-га жніўня павялічана да 2000 м. Просім падпішчыкаў унясьці даплату.

Адміністрацыя.

З Менску.

Новая с.-г. часопісь

Вышла з друку новая сельска-гаспадарчая часопісь „Белару кі Гаспадар“.

Заснована часопісь спэцыялістамі Горацкага с.-г. інстытуту пры бліжэйшым удзеле Беларускай Культурна-Навуковай Асоцыяцыі Студэнтаў П.С.-Г.А. і двух студэнцкіх арганізацыяў Горацкага с. г. ін-ту (Белсэкцыі і аграгуртка).

Амаль уся популярная с.-г. літэратура, якая друкавалася раней, найчасьцей разглядала пытаньні ў агульных рысах і не падыходзіла блізка да сялянскай гаспадаркі, мала грунтуючыся на розных яе асобнасьцях.

Там часта вучылі селяніна апошнім вынікам с.-г. навукі, але мала давалі прыкладаў, выяўляючых посьпех і штодзенную творчасьць лепшых гаспадароў і практыкаў.

За гэтым, тая часопісь, якая будзе выяўляць і паказаваць лепшыя вынікі ў гаспадарцы беларускіх сялян, будзе знаёміць іх з ацэнкай агульных умоваў гаспадараньня і сувязьзю іх гаспадаркі з рынкам, прамысловасьцю і г.д., а разам з гэтым і ад‘значыць усе культурныя і бытавыя асобнасьці нашай вёскі,— тая часопісь будзе надта каштоўна і цікава.

„Беларускі Гаспадар“ і ў гэтым кірунку робіць значныя крокі наперад.

Тэатр на вёсцы.

М-ка Дудзічы, Ігуменскага пав.

24 чэрвеня ў народным доме адбыўся спэктакль, на які сабралася каля 200 чалавек. Сіламі настаўніцтва разам з Вал. Вык. Камітэтам і камсамолам была пастаўлена п‘еса Марцінкевіча „Пінская шляхта“, якая прайшла з вялікім посьпехам. Перад пачаткам спэктаклю загадчык хаты-чытальні тав. Баганік зрабіў даклад аб значэньні паветранага флёту ў бягучым часе—дзеля эканамічнага жыцьця—і ў ваенны час.

А. Х.

Допісы.

Беларусы у Амэрыцы.

З беларускага жыцьця у Нью-Бронзьвік.

Беларусы ў Нью-Бронзьвіку, Нью-Джорзі пачалі таксама арганізавацца. Сярод іх пачаў паважна і энэргічна працаваць малады беларускі дзеяч А. Амельянюк. У сваім пісьме да Беларускага Камітэту так піша: Дарагія таварышы! Пісьмо і Прызыў Панявольнай Беларусі адтрымаў. Усяцэла далучаюся да Вашай працы і гатоў ахвяраваць сваё жыцьцё за вызваленьне дарагой маей бацькаўшчыны Беларусі. З гэтага часу я буду працаваць бязупынку, як у арганізацыйным, так і эканамічна-палітычным напрамку сярод тутэйшых беларусаў. Возьмемся, таварышы, горача за сьвятое дзела і будзем працаваць і памагаць Беларусі здабыць зямлю, волю і вольную Беларусь і т. д.

Праца грам. Амельянюка шпарка ідзе ўперад. На страніцах нью-іорскай прэссы пранёсься яго голас да арганізацыі і да помачы Беларусі. Будзем чакаць вынікаў яго працы.

Юрыдычныя парады.

І. П. Р. Грошы па вэксэлёх трэба спаганяць у судзе. Калі хочаш зыскаць ня больш сту тысячаў польскіх марак, то ў міравога Судзьдзі, а як больш сту тысячаў марак—у Акружным судзе. Прымаць доўг у расейскіх рублях ніхто ня мае абавязку. Цаны расейскіх рублёў закон дагэтуль не ўстанавіў. Судзьдзі ў розных выпадках судзяць розна—бывае, што прымаюць цану жыта: калі ў часе, як пазычаліся грошы за сто рублёў можна была купіць сто пудоў жыта, то трэба вылічыць сколькі каштуе сто пудоў жыта ў той час, як падаеш скаргу ў суд. Бывае, што бяруць пад увагу ня толькі цану аднаго жыта, а і іншых рэчаў. прымерам, рабочай сілы і інш. (сярэдні узрост дараг.),

Усячына.

Аб тым што будзе.

— Скажы браце што будзе?

— Я чуў, людзі кажуць: усё будзе... будзе нават тое, што нас ня будзе.

— Ну, а калі жыць будзем, дык ці палепшае нам калі, вельмі ўжо абрыдлае нашае жыцьцё?

— Ах ты зрэбная барада.

— Чаму?

— Бо калі будзеш ведаць што будзе, дык паміраць захочаш.

— Чаму паміраць захачу?

— Каб не пeражываць таго што будзе.

Салавей Разбойнік.

Рыначныя цэны у Вільні.

1 жніўня 1923 г.

Пшаніца 16 кг. 40 гр., 85.000 жыта 16 40 гр. —85000. хлеб чорны 1 ф.—2500. пітлёвы 1 ф.—3500 мука жытняя—90.000, мука пшанічная —280.000, ячмень—75.000. грэчка—70.000. авёс—80000. сена—25.-35.000, гарох—80.000, салома—18.-20.000, морква, —60.000, буракі — 30.000. бручка — — бульба, —50.000, капуста — 80.000, мыла — 12500, малако 1 літр 5.000, сыр вяск. 1 ф. 7.000, сланіна 28.000, сала — 30.000, масла — 30.000, мяса валовае 16 кг. 40 гр. 200.000-240.000, сьвіное — 500.000, цяляціна 280.000-320.000, соль чорн. 45.000, белая 50.000, цукер у кавалках 1 ф. 16000, крупы ячмен. 4000, пансак 4000, грэцкія 6000, рыс 8000.

Курс на грошы.

Варшава 10 жніўня.

(Афіцыяльна).

Даляры	245.000
Нямецкая марка	0,6—0,5
Фунты штэрл.	1.200.000
Франкі франц.	13.950—13.500
Франкі бэльгійск.	10.950
10 руб. золатам	1.420.000

Рэдактар выдавец Я. Лагіновіч. Друкарня Левін і Сын. Вільня, Нямецкая 22.